

Sygn. akt I ACa 1305/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik (spr.)
Sędziowie:	SSA Marek Boniecki SSO del. Barbara Baran
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 29 grudnia 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **M. S.**

przeciwko **Instytutowi (...) w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 10 października 2014 r. sygn. akt IX GC 614/14

oddala apelację.

SSO (del.) Barbara Baran SSA Andrzej Struzik SSA Marek Boniecki

Sygn. akt I ACa 1305/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z dnia 10 października 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie zasądził od pozwanego Instytutu (...) w W. na rzecz powoda M. S. kwotę 238.786,44 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie, to jest co do kwoty 6.291,36 zł oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 19.462 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, a wyrokowi temu nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Powyższy wyrok w punkcie II, to jest w części oddalającej powództwo, zaskarżył apelacją powód. Pozwany wniósł natomiast od tego wyroku sprzeciw kwestionując go w punktach I, III i IV, to jest w części uwzględniającej powództwo oraz orzekającej o kosztach procesu i rygorze natychmiastowej wykonalności. Po ponownym rozpoznaniu sprawy w

zakresie objętym sprzeciwem wyrokiem z dnia 13 lutego 2015 r. Sąd Okręgowy w Krakowie utrzymał w mocy wyrok zaoczny w punktach I, III i IV.

Uzasadniając wyrok zaoczny z dnia 10 października 2014 r. Sąd Okręgowy wskazał, że dochodzona przez powoda kwota 245.077,80 zł stanowi jego wynagrodzenie jako podwykonawcy robót budowlanych prowadzonych w obiekcie należącym do pozwanego, a to Kliniki (...) położonej w R., powiększone o skapitalizowane odsetki za okres do dnia poprzedzającego wniesienie pozwu, to jest do 26 czerwca 2014 r., liczone od dnia 1 lipca 2012 r. od kwoty 169.473,48 zł objętej fakturą nr (...) i od dnia 28 lipca 2012 r. od kwoty 25.495,65 zł objętej fakturą nr (...).

Stosownie do art. 339 § 2 k.p.c. sąd I instancji przyjął za prawdziwe następujące twierdzenia faktyczne powołane przez powoda jako podstawa powództwa:

Powód zawarł 7 kwietnia 2008 r. ze spółką (...) umowę o wykonanie robót budowlanych - sanitarnych dla inwestycji obejmującej przebudowę i rozbudowę Kliniki (...) w Instytucie (...) i I. R. w R.. Inwestorem był Instytut (...) i I. R. w R., funkcję inwestora zastępczego sprawował J. B. a inwestorem była spółka (...). Powód miał wykonać instalacje wentylacji i klimatyzacji za wynagrodzenie ryczałtowe 4.556.400 zł netto. Rozliczenie prac miało nastąpić na podstawie faktur częściowych wystawionych generalnemu wykonawcy. Protokół odbioru robót podpisany przez kierownika budowy miał stanowić podstawę do wystawienia i przedłożenia przez powoda faktury w ciągu 14 dni od podpisania protokołu odbioru. Rozliczenia miesięczne oraz poszczególnych etapów miały nastąpić na podstawie protokołów odbioru robót z procentowym określeniem zaawansowania robót w odniesieniu do szczegółowego harmonogramu rzeczowo-terminowo-finansowego inwestycji. Faktura końcowa wykonanych i odebranych robót mogła być złożona generalnemu wykonawcy po wykonaniu przez powoda całego zakresu robót bez usterek i protokolem ich odbiorze oraz po uzyskaniu pozwolenia na użytkowanie obiektów objętych inwestycją. Termin zapłaty wynagrodzenia na rzecz powoda wynosił 30 dni licząc od wpływu faktury do generalnego wykonawcy. Do obowiązków powoda należało przeszkolenie osób wskazanych przez generalnego wykonawcę oraz inwestora w zakresie obsługi i bieżącej konserwacji maszyn, urządzeń oraz pozostałego wyposażenia obiektu. Powód został wprowadzony na budowę 7 kwietnia 2008 r. Powód zrealizował w okresie od 1 maja 2008 r. do 19 czerwca 2012 r. całość zleconych mu robót. Z uwagi na zaistniałe w trakcie realizacji inwestycji problemy generalnego wykonawcy z płynnością finansową i związane z tym faktem opóźnienia w regulowaniu wynagrodzeń należnych podwykonawcom, w tym powodowi, inwestor i generalny wykonawca podjęli decyzję, że począwszy od lipca 2011 r. inwestor będzie regulował wystawiane przez nich faktury bezpośrednio z pominięciem generalnego wykonawcy. Miało to umożliwić podwykonawcom dalszą realizację prac i zakończenie inwestycji. Generalny wykonawca całość powierzonego mu przez inwestora zadania inwestycyjnego realizował przy wykorzystaniu podwykonawców. Inwestor zaakceptował w sposób generalny swoją odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcom za roboty realizowane począwszy od lipca 2011 r. Inwestor płacił powodowi wynagrodzenie począwszy od faktury z 30 czerwca 2011 r. W dniu 31 stycznia 2012 r. została ogłoszona upadłość z możliwością zawarcia układu generalnego wykonawcy, która 8 maja 2012 r. została zamieniona na upadłość likwidacyjną. Niemal wszystkie faktury w okresie, gdy ich finansowanie przejął bezpośrednio inwestor, były wystawiane na podstawie protokołów odbioru podpisywanych przez kierownika budowy. W sporządzanych protokołach przedstawiciel pozwanego nigdy nie kwestionował jakości wykonanych przez powoda robót. Jedynie dwa ostatnie protokoły dokumentujące odbiór robót zrealizowanych w okresie od 14 stycznia 2012 r. do 19 czerwca 2012 r. nie zostały podpisane przez przedstawicieli generalnego wykonawcy, jak również nie został podpisany protokół końcowego odbioru całej inwestycji. Było to spowodowane tym, że pełniący funkcję kierownika budowy bez podawania jakichkolwiek przyczyn odmawiał podpisania protokołów odbioru robót pomimo ich wykonania. Dlatego powód po wykonaniu całości prac sporządził jednostronne protokoły odbioru robót za prace wykonane od 14 stycznia 2012 r. do 19 czerwca 2012 r. i na ich podstawie wystawił faktury VAT nr (...), które przesłał 28 czerwca 2012 r. generalnemu wykonawcy i inwestorowi. Powód wykonał instalację wentylacji mechanicznej oraz klimatyzacji o łącznej wartości 137.783,32 zł netto. Tym samym powód spełnił całość swego świadczenia niepieniężnego, za które miał otrzymać wynagrodzenie ryczałtowe. Powód przeprowadził skuteczne uruchomienia i pomiary i przekazał dokumentację pomiarową inwestorowi w celu uzyskania pozwolenia na użytkowanie całego obiektu. Zakres robót wykonanych w tym okresie to w przeważającej mierze uruchomienia i

pomiary całości wykonanej dotychczas instalacji wentylacji mechanicznej i klimatyzacji. W zakres tych prac wchodziło również wykonanie automatyki sterującej zbiorczej całego systemu urządzeń instalacji w obiekcie, bez której nie byłoby możliwym przeprowadzenie uruchomienia a później pomiarów instalacji. Z chwilą wykonania pomiarów i uruchomień została ukończona całość wykonywanej przez powoda instalacji. Inwestor zastępczy pismem z 9 lipca 2012 r. potwierdził fakt uchylania się kierownika budowy od akceptacji protokołów odbioru, pomimo pozytywnego odbioru zakresu prac przez inspektora nadzoru, i poinformował, że inspektorzy nadzoru zaakceptują jednostronnie protokoły odbioru po dokonanych odbiorze końcowym. Inwestor pismem z 11 lipca 2012 r. poinformował, że przesłane przez powoda protokoły częściowego odbioru robót przekazał do inwestora zastępczego celem akceptacji. Pismem z 13 lipca 2012 r. inwestor zastępczy w związku z weryfikacją przesłanych protokołów odbioru zwrócił się do powoda o przedłożenie kopii umowy oraz aneksów i harmonogramów z (...) oraz kopii poprzednich protokołów częściowego odbioru wykonanych robót. Powód przesłał kopię umowy wraz z aneksami z Grupą 3J oraz kopie poprzednich protokołów odbioru wykonanych robót. Pomimo niepodpisania przez generalnego wykonawcę protokołu odbioru końcowego robót inwestor uzyskał pozwolenie na użytkowanie obiektu i rozpoczął eksploatację obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem, również w zakresie robót zrealizowanych przez powoda. Wcześniej powód przeprowadził skuteczne uruchomienia i pomiary wykonanej instalacji, przeszkolił wskazany przez pozwanego personel w zakresie obsługi i bieżącej konserwacji maszyn, urządzeń oraz pozostałego wyposażenia obiektu. Powód 28 września 2012 r. wezwał inwestora zastępczego do zapłaty należności z dwóch ostatnich faktur. W odpowiedzi z 3 października 2012 r. inwestor zastępczy wskazał, że płatności wynikające z wezwania do zapłaty będą realizowane po odbiorze obiektu przez Państwową Straż Pożarną oraz Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny oraz po uzyskaniu decyzji o pozwoleniu na użytkowanie. Poinformował również, że aktualnie trwają procedury uzyskania opinii Państwowej Straży Pożarnej, po uzyskaniu której złożony zostanie wniosek o pozwolenie na użytkowanie. W grudniu 2012 r. powód uzyskał informację, iż inwestor uzyskał decyzję o pozwoleniu na użytkowanie obiektu 3 grudnia 2012 r. oraz przystąpił do jego eksploatacji. Wobec powyższego powód wystosował kolejne wezwanie do zapłaty pozostałej części należnego mu wynagrodzenia ryczałtowego w kwocie 194.969,13 zł brutto w terminie do 31 stycznia 2013 r. W odpowiedzi na powyższe wezwanie do zapłaty inwestor poinformował, że jako inwestor nie uchylał się i nie uchyla od wypłaty należnego powodowi wynagrodzenia za wykonane prace, lecz wskazał, że z uwagi na umowę zawartą przez powoda ze spółką (...) faktury są wystawione przedwcześnie, gdyż dotyczą prac rozliczanych na fakturze końcowej. Inwestor oświadczył, iż płatność zostanie zrealizowana po dostarczeniu przez generalnego wykonawcę faktury końcowej wraz z wymaganymi umową dokumentami. Zdaniem powoda dla jego roszczeń nie mają jakiegokolwiek znaczenia relacje pomiędzy inwestorem a generalnym wykonawcą. Okoliczności te mogą mieć znaczenie dla wzajemnych rozliczeń regresowych pomiędzy współdłużnikami solidarnymi, którzy odpowiadają wobec wierzyciela na takich samych zasadach. Odpowiedzialność inwestora wobec podwykonawcy reguluje umowa pomiędzy podwykonawcą a generalnym wykonawcą. Powód licząc na polubowne załatwienie sprawy zwrócił się do syndyka spółki (...) o przesłanie żądanych przez inwestora informacji. W odpowiedzi powód otrzymał pismo pełnomocnika syndyka, w którym syndyk potwierdził wykonanie przez powoda robót w pełnym zakresie oraz ich odebranie i zafakturowanie zgodnie z umową, tj. na łączną kwotę 4.556.400 zł netto, jak również potwierdził, że (...) nie zapłaciła należności za ostatnie faktury powoda. Powód przesłał inwestorowi to pismo. Powód jeszcze kilka razy wzywał pozwanego do zapłaty. Powód żąda odsetek ustawowych za opóźnienie od dat wymagalności ustalonych na podstawie terminów płatności wyznaczonych przez powoda w fakturach VAT.

Sąd Okręgowy uznał, że powód wykazał określone przez art. 647¹ § 5 k.c. przesłanki odpowiedzialności inwestora względem podwykonawcy za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane, co przesądza zasadność żądania zapłaty wynagrodzenia przez pozwanego powodowi. Powołany przepis uzasadnia jednak solidarną odpowiedzialność inwestora wobec podwykonawcy jedynie za zapłatę wynagrodzenia, a nie za skutki opóźnienia wykonawcy z zapłatą. Stąd inwestor, zgodnie z regułą wynikającą z art. 455 k.c., jest zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy niezwłocznie po wezwaniu do zapłaty. Samo przesłanie faktur nie jest równoznaczne z wezwaniem do zapłaty. W konsekwencji za takie wezwanie można uznać dopiero pismo powoda skierowane do strony pozwanej z dnia 28 września 2012 r., które dotarło do strony pozwanej najpóźniej 3 października 2012 r. W tym dniu strona pozwana była zobowiązana spełnić świadczenie, a zatem odsetki za opóźnienie należą się powodowi dopiero od dnia 4 października 2012 r. Powód wyliczył skapitalizowane odsetki od kwoty 169.473,48 zł objętej pierwsza z wyżej wymienionych faktur

od dnia 1 lipca 2012 r., natomiast od kwoty 25.495,65 zł objętej drugą z wyżej wymienionych faktur od dnia 28 lipca 2012 r. Skapitalizowane odsetki ustawowe liczone od dnia 4 października 2012 r. do dnia 26 czerwca 2014 r. do sumy ww. kwot tj. od kwoty 194.969,13 zł wynoszą 43.817,31 zł. Powodowi należy się zatem kwota 238.786,44 zł (194.969,13 zł + 43.817,31 zł) z ustawowymi odsetkami od dnia 27 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty. W tej części należało zatem powództwo uwzględnić, a w pozostałej części oddalić.

Zaskarżając wyrok w części oddalającej powództwo powód domagał się jego zmiany w tym zakresie przez zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 6.291,36 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty, ewentualnie jego uchylenia w zaskarżonej części i przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a także zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego. Powód nie kwestionował stanowiska sądu, że odpowiedzialność inwestora wobec podwykonawcy nie obejmuje skutków opóźnienia wykonawcy, ale w zakresie odsetek za opóźnienie jest samodzielną odpowiedzialnością inwestora, niezależną od odpowiedzialności wykonawcy. Powód zarzucił jednak, że w rozpoznawanej sprawie zachodzi zbieżność chwil powstania wymagalności inwestora i generalnego wykonawcy, albowiem faktury były doręczone bezpośrednio inwestorowi, co wynikało z jego wcześniejszego stanowiska związanego z trudnościami płatniczymi generalnego wykonawcy i praktyki regulowania faktur wystawianych przez podwykonawców bezpośrednio przez inwestora. W konsekwencji tego, zdaniem skarżącego, przesłanie faktur inwestorowi stanowiło wezwanie go do zapłaty, a zatem powód – inwestor pozostawał w opóźnieniu od chwili upływu terminów zapłaty wskazanych w tych fakturach.

Strona pozwana wносиła o oddalenie apelacji powoda i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności zauważyć trzeba, że postępowanie w zakresie wywołanym sprzeciwem strony pozwanej od wyroku zaocznego z dnia 10 października 2014 r. zostało prawomocnie zakończone, co czyni bezprzedmiotowym zawarty w apelacji wniosek o zawieszenie postępowania apelacyjnego do czasu zakończenia postępowania wywołanego sprzeciwem.

Apelacja jest bezzasadna.

Skarżący nie kwestionuje podstawy faktycznej orzeczenia sądu I instancji, odpowiadającej zresztą twierdzeniom faktycznym przytoczonym w pozwie. Zauważyć zatem trzeba tylko, że już po wniesieniu apelacji, wyrokując w zakresie wynikającym z wniesionego przez stronę pozwaną sprzeciwu, sąd I instancji przyjął za podstawę orzeczenia te same fakty. Pozwala to Sądowi Apelacyjnemu fakty te uczynić także podstawą swego wyroku, bez konieczności przedstawiania rozważań dotyczących oceny dowodów i ustaleń faktycznych. Zwrócić uwagę trzeba tylko na samą treść faktur obejmujących część wynagrodzenia powoda dochodzoną w niniejszej sprawie. W szczególności w obu tych fakturach, wystawionych przez powoda, jako nabywca, jak też jako odbiorca, jest wymieniona (...)S.A., zaś pozwany inwestor jest wymieniony tylko w zawartym w fakturze opisie fakturowanej usługi poprzez sformułowanie: „Realizacja zlecenia – (...)Faktury te wskazują zarówno sposób zapłaty przelewem na wymieniony tam rachunek bankowy ich wystawcy, jak też terminy zapłaty.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 maja 1992 r. sygn. III CZP 56/92 (OSNC 1992/12/219) stwierdza, że doręczenie dłużnikowi dokumentu rozliczeniowego (faktury) jest wezwaniem go do spełnienia świadczenia pieniężnego wówczas, gdy zawarto w nim stosowną wzmiankę co do sposobu i czasu zapłaty. Stanowisko to potwierdza następnie w wyroku z dnia 23 października 2001 r. sygn. I KKN 323/99 (OSNC 2002/7-8/94) odnosząc je do sytuacji, gdy faktura została sporządzona przez pracownika wierzyciela, w którego zakresie obowiązków było dokonywanie takich czynności. Sąd Apelacyjny w obecnym składzie pogląd ten akceptuje. Akceptacja ta nie prowadzi jednak do wniosku, że przesłanie ww. faktur stronie pozwanej stanowiło jej wezwanie przez powoda do zapłaty kwot z tych faktur wynikających. Przesłanie faktury innej osobie, niż dłużnik wymieniony w tej fakturze jako jej odbiorca, nie stanowi wezwania do zapłaty tej osoby, nawet jeżeli faktura zostaje jej przesłana stosownie do jej woli wyrażonej w związku z jej solidarną odpowiedzialnością za dług. Takie przesłanie faktury stanowi w istocie powiadomienie współdłużnika

solidarnego o długi, mające na celu umożliwienie mu zwolnienia się ze zobowiązania, a nie wezwanie do zapłaty w rozumieniu art. 455 k.c. Stąd niezależnie od okoliczności podnoszonych w odpowiedzi na apelację, a dotyczących faktu, że przedmiotowe faktury nie odpowiadały wymogom ustalonym we wcześniejszych pismach strony pozwanej i wynikającej z nich uprzedniej praktyce związanej z koniecznością wcześniejszego podpisania protokołów odbioru robót fakturami objętych, nie można uznać, że opisywany fakt stanowił wezwanie strony pozwanej do zapłaty w rozumieniu art. 455 k.c. i powodował skutki opóźnienia określone w art. 481 § 1 k.c.

Z tych przyczyn apelacja jest bezzasadna i na podstawie art. 385 k.p.c. podlega oddaleniu.

Jakkolwiek pozwany jest stroną wygrywającą sprawę w postępowaniu apelacyjnym, to jednak nie wykazał, że poniósł jakiegokolwiek koszty procesu związane z tym postępowaniem (działał bez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym), a zatem nie powstały koszty podlegające zasądzeniu na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Stąd Sąd Apelacyjny nie orzekł o obowiązku zwrotu przez powoda takich kosztów.

SSA Barbara Baran SSA Andrzej Struzik SSA Marek Boniecki